

Безкоштовні книжки від Музею АТО

Майже 5 тисяч книг історичної та патріотичної літератури безкоштовно передав Музей АТО до бібліотек, шкіл та університетів Дніпропетровщини. Книги вже отримали бібліотеки Дніпровського, Апостолівського,

Петропавлівського, Павлоградського, Синельниківського, Нікопольського, Юр'ївського районів області. А також шкільні бібліотеки Дніпра та Кам'янського. Частину комплектів надіслали на Луганщину, Львівщину, Івано-Франківщину.

Щоб отримати книжки, слід звернутися до Музею АТО. Він знається за адресою: м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 16. Тел. 066 1002980.

Фотоконкурс «Вікі любить пам'ятки»

За перемогу в номінації «Найкраща світлина Дніпропетровської області 2019» боролися 22 конкурсанті. Найкращим визнано змік Собору Святого Миколая Чудотворця м. Кам'янського. Автор світлини – Гіляна Маглінова.

«Вікі любить пам'ятки» – найбільший фотоконкурс у світі. Його мета – зібрати світлини всіх пам'яток культурної спадщини для ілюстрування статей у Вікіпедії.

Щороку на конкурсі визначають найкращі світлини пам'яток нерухомої культурної спадщини за регіонами. У 2019 році в Україні конкурс проводився увосьме. Понад 330 авторів подали майже 32 тисячі світлин – найбільше серед 48-ми країн учасників. До ТОП-10 увійшли фото пам'яток культури, розташованих у Чернігівській, Чернівецькій, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській областях, Криму та Києві. Ці фотографії представлять Україну на міжнародному етапі конкурсу.

Усі школи області мають швидкісний інтернет

Ще рік тому лише у частині шкіл Дніпропетровщини був Wi-Fi і швидкісний інтернет. До кінця 2019-го якісним доступом до всесвітньої мережі забезпечили ще близько 700 навчальних закладів. Наразі його мають усі школи області. Всі витрати покрили коштом державної субвенції – на суму майже 30 млн грн.

Чтите, читайте, учите науки, и свою не цурайтесь. /Т.Шевченко/

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 2-4 (970-972)

Січень 2020 року

Видається з грудня 1993 року

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

22 січня в Україні відзначають День Соборності. Цього дня в 1919 році було проголошено Акт Злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки.

У Дніпрі урочистості традиційно відбуваються біля пам'ятника молодому Тарасу Шевченку. Відзначити День Соборності України і 101 річницю проголошення Акту Злуки зібралися представники керівництва області, міста та силових структур, громадські діячі, духовенство й мешканці Дніпра.

«Для мене День Соборності – це єдинання. Зараз ситуація в Україні непроста. Але ми, молодь, зробимо все від нас залежне, щоб українці об'єдналися і жили на своїй рідній землі у миру й злагоді», – сказав голова Молодіжної ради Дніпра Артем Трапезников.

Загиблих Героїв-захисників України вшанували хвилиною мовчання. Представники керівництва Дніпропетровської області поклали до пам'ятника квіти. Далі пролунала молитва Миколи Лисенка «Боже, Великий, Єдиний, нам Україну храни» у виконанні вокально-хореографічного ансамблю «Юність Дніпра».

У цей день, з нагоди свята, Громадська рада при облдержадміністрації зібралася за «круглим столом».

Вшанування пам'яті захисників Донецького аеропорту

У Дніпрі, на території вуличної експозиції Музею АТО відбувся вечір, приурочений 5-ї річниці завершення оборони летовища. Вшанувати пам'ять героїв прийшли військовослужбовці, волонтери, студентська молодь і просто небайдужі мешканці області.

«За стійкість і незламність українських захисників Донецького аеропорту назвали «кіборгами». Не витримували бетон і метал, а наші воїни – трималися до останнього. Вони 242 дні захищали від бойовиків стратегічно важливі термінали летовища. На вечорі пам'яті люди виклали зі свічок це символічне число», – розповіла начальниця управління з питань учасників АТО Дніпропетровської ОДА Наталія Шуліка.

Після урочистої частини відбувся показ документального фільму про оборону летовища.

За матеріалами прес-служби Дніпропетровської обласної державної адміністрації

102 роки тому юнаки-добровольці на залізничній станції Круті, що на Чернігівщині, зупинили наступ Червоної гвардії. Наймолодшому герою було 16. Найстаршому – всього 21. Зараз їх називають «першими кіборгами». Герої співали Гімн, дивлячись в очі смерті. Український славень сьогодні – на їх честь.

«Українці повинні знати свою історію. Тим паче, що деякі епізоди повторюються і зараз. Бійці АТО/ООС боронять нашу землю, як сто років тому юнаки під Крутами», – зазначила заступниця голови Дніпропетровської облдержадміністрації Ірина Грицай.

Ліцеїсти Дніпра відтворили історичний бій.

«Я сьогодні, зігравши наймолодшого ліцеїста, відчув емоції тих хлопців. Вони були такі, як я. Майже діти. Хотіли жити, любити! Ми маємо пам'ятати їхній подвиг», – поділився учень Дніпровського військового ліцею Богдан Дяченко.

Загиблих вшанували хвилиною мовчання. Представники керівництва Дніпропетровської області поклали до пам'ятника квіти.

НОВИНИ РЕГІОНУ

Січень

– оздоровлення дітей в обласному центрі соціальної реабілітації санаторного типу «Перлина Придніпров'я»;

– III етап Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів: з української, англійської, іспанської, німецької, французької мов; російської, польської мови та літератури, мови іврит та єврейської літератури; правознавства, історії, економіки, математики, біології, географії, астрономії, фізики, хімії, екології, інформатики, інформаційних технологій, трудового навчання;

– II тур щорічного обласного конкурсу «Учитель року» («Зарубіжна література», «Історія», «Образотворче мистецтво», «Початкова освіта», «Хімія»);

– координаційна робота щодо участі закладів загальної середньої освіти Дніпропетровської області у проекті «Future English» за підтримки Британської Ради в Україні;

– спільно з Дніпропетровським регіональним центром оцінювання якості освіти для органів управління освітою області проведено інтернет-конференції щодо організаційних питань ЗНО – 2020.

До Дня Соборності України і Дня пам'яті Героїв Крут організовано і проведено: інформаційно-просвітницькі заходи із запрошенням військовослужбовців, учасників АТО, ООС, представників громадських організацій; єдині уроки, уроки мужності, урочисті лінійки, години спілкування і пам'яті, історичної правди, народознавства; літературно-музичні композиції та літературні лоції, уроки-диспути, тематичні уроки та інтелектуальні ігри, історичні перехресťя та акції патріотичного спрямування, флешмоби та патріотичні квести, вечори пам'яті, брифінги, інформаційні дайджести, засідання історичних гуртків; конкурси ораторської майстерності, стіннівок, малюнків і колажів; майстер-класи з виготовлення державних символів; екскурсії до місцевих історико-краєзнавчих музеїв; перегляди відеороликів, мультимедійних презентацій, документальних фільмів з подальшим обговоренням; заходи у бібліотеках, музеях кімнатах, музеях закладів освіти щодо висвітлення найважливіших подій в історії України.

Забезпечено участь:

24 – у пресконференції «Аспекти реформування вищої освіти в області – 2020». На запрошення громадської організації WoWoman вчителі англійської мови закладів загальної середньої освіти області брали участь у міжнародному проекті «English as a Driver of Change» Міністерства освіти Азербайджана спільно з ГО Global Office та за підтримки Посольства США в Азербайджані;

31 – методологічний семінар з питань позашкільній освіти для директорів закладів позашкільній освіти.

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ,
директор департаменту освіти і
науки облдержадміністрації

Святослав ОЛІЙНИК: «Створити синергію між усіма науковими та освітніми закладами області»

Таке завдання стосується комунальних закладів позашкільній освіти обласної ради, Дніпровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького та всіх навчальних закладів різних рівнів. Про це голова Дніпропетровської обласної ради Святослав Олійник сказав сьогодні на відкритті обласного етапу конкурсу-захисту наукових робіт членів Малої академії наук: «Вважаю, що всі наукові дослідження мають бути доступними та відкритими для всіх позашкільніх закладів і наукових установ. Більше того, різні заклади мають між

собою співпрацювати та користуватися здобуттями одне одного, а не «варитися у власному соку».

Співпраця ж вишив з Малою академією наук очевидна: найкращі учні МАН повинні мати преференції та пільги при вступі до закладів вищої освіти області. Таким чином, буде реалізовано головну стратегію роботи обласної ради. «Ми ставимо завдання – зрошувати ваш інтелектуальний потенціал, розвивати та реалізовувати його тут, у нашій країні. Боротьба за інтелектуальний ресурс – це один із головних

аспектів нашої роботи», – зазначив голова облради Святослав Олійник.

Нині майже 12 тисяч школярів займаються науково-дослідною роботою. З них 5 тисяч є слухачами МАНУ.

Учасники обласного етапу конкурсу писали роботи з базових дисциплін і захищали свої дослідження за різними напрямами. Святослав Олійник побажав усім успішних іспитів і пообіцяв, що обласна рада простимулює найкращих учасників додатковими нагородами. В пріоритеті будуть дослідження нашого краю та його історії.

Художній фільм про Героїв Крут

У Дніпропетровській ОДА показали український фільм «Крути 1918». Історичний екшн присвячено легендарному бою студентів проти більшовиків. Кіносеанс влаштували з нагоди Дня пам'яті Героїв Крут.

«Понад сто років тому 400 студентів вступили у битву з багатотисячною армією більшовиків. Їм вдалося зупинити наступ ворога на Київ. Тому бій під Крутами має велике історичне значення – адже він став одним із символів боротьби за свободу і Незалежність», – сказав заступник голови Дніпропетровської облдержадміністрації Дмитро Стригун.

Сюжет художнього фільму розгортається навколо бою під залишничною

станцією Крути у січні 1918 року. Тоді 5-тисячна армія зійшла із нечисленним загоном київських студентів і бійців вільного козацтва. Режисер стрічки – Олексій Шапарєв, автор сценарію – Костянтин Коновалов.

«Серед істориків досі ведуться дискусії стосовно дати бою – більшість схиляються до того, що він відбувся не 29 січня, а 30-го. Але значення його, безперечно, важливе. На кілька днів вдалося затримати просування більшовицьких військ до Києва, – розповів начальник відділу Українського інституту національної пам'яті Ігор Кочергін. – Фільм, однозначно, вартий уваги. Показано патріотизм і

жертвівності юних гімназистів, їхнє прагнення захистити молоду українську державу».

На кіносеанс до Дніпропетровської облдержадміністрації завітали школярі та студенти, військовослужбовці й представники громадськості. Показ відбувся за сприяння Державного агентства України з питань кіно та компанії Good Morning Film.

Юному герою – годинник від голови облради

Пам'ятним подарунком нагородили шістнадцятирічного Олександра Гаркушу, який навчається на 2 курсі в Криворізькому ліцеї-інтернаті з посиленою військово-фізичною підготовкою.

На дитячому майданчику у Пашиній Балці хлопець врятував життя п'ятьом дітям від 6 до 12 років. Якби не сміливі дії хлопця, наслідки вибуху гранати, що стався 1 липня 2019 року, могли бути трагічнішими.

Коли Олександр побачив, як діти граються зі снарядом, – кинувся на допомогу. Він

намагався викинути небезпечну «знахідку», втім було вже пізно. Снаряд вибухнув у руках Олександра. Він отримав важкі поранення, переніс три клінічні смерті та три операції – хлопцю надана інвалідність.

«Вчинок Олександра є реальним прикладом геройзму та самовідданості. Це приклад відваги для всіх нас. Пишаємося, що в нашій області живуть такі молоді люди – з великим серцем та правильними цінностями», – сказав голова Дніпропетровської обласної ради Святослав Олійник.

Які новинки чекають на вступників до вишів у 2020 р.

Поріг на бюджетне навчання – від 125 балів, розширені можливості для вступників з інвалідністю та е-кабінети для магістрів.

Цьогоріч прийом заяв і документів від абитурієнтів старте 13 липня. Але вже з 1 липня можна буде створити електронний кабінет вступника. Завершується подання заяв 22 липня – для тих, хто вступає лише за сертифікатами. До 16 липня мають встигнути подати документи ті, на кого чекають співбесіди, вступні іспити або творчі конкурси».

У 2020 році вступники зможуть подати на будь-які спеціальності не більше 5 заяв. Уперед вони матимуть можливість подавати сертифікати

ЗНО, отримані у 2017-2020-му. Причому в будь-якій комбінації, «вигідні» для абитурієнта. Як виняток – результати випробувань з іноземної. Сертифікати з цього предмета прийматимуть лише за 2018-2020 роки.

Як і в минулому році, творчі конкурси проходитимуть виключно перед подачею документів у вищі. Тепер за таким принципом відбудуватимуться і вступні іспити для АТОвців і людей із захворюваннями, які є перешкодою для складання зовнішнього незалежного оцінювання.

Для вступників до магістратури тепер буде доступною електронна форма подачі заяв. Цьогоріч також значно розширили перелік спеціальностей, на які потрібно складати єдиний вступний іспит з іноземної мови. Тепер їх понад 80.

Пороговий бал для вступу на бюджет на більшість спеціальностей – 125. Проте на «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Міжнародні відносини» він дорівнює 140, а на «Стоматологію», «Медицину», «Педіатрію» – 150.

ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

Звіт про діяльність КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» за 2019 рік

Дніпровська академія неперервної освіти у своїй роботі керується Основним Законом – Конституцією України, Указами та нормативними актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Положенням про обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, рішеннями та розпорядженнями обласної державної адміністрації та обласної ради, департаменту освіти і науки ОДА, статутом Академії та іншими нормативно-правовими актами України.

Головною метою діяльності Академії у 2019 році було оновлення системи підвищення кваліфікації вчителів як складової органічної частини системи безперервної освіти педагогів відповідно до вимог і запитів суспільства та інтеграції у світовий освітній простір у контексті зображення їхніх професійних знань, подолання розриву між раніше отриманою фаховою підготовкою і новими вимогами до освіти держави й конкретного регіону.

У 2019 році Академія працювала над:

- виконанням наукових досліджень у рамках наукових проблем факультетів і кафедр;
- формуванням професійної мобільності педагогічних працівників регіону в умовах управління Концепції Нової української школи;
- підвищеннем ефективності навчального процесу шляхом його інтенсифікації, інформатизації, застосування інтерактивних форм і методів зростання якості навчального процесу через запровадження різних форм організації курсів підвищення кваліфікації (3-х і 2-х тижневих; очно-заочних; очно-дистанційних; тематичних; 1-но тижневих, на базі закладів освіти; тренінгів);

– оновленням навчальних програм курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

– переосмисленням завдань освіти (орієнтація на індивідуальний стиль навчання педагогів, здійснення диференційованого підходу з урахуванням категорій і кваліфікації педагогічних працівників);

– втіленням сучасних педагогічних та інформаційних технологій;

– стимулюванням розвитку мотивації слухачів курсів підвищення кваліфікації до самостійної роботи в контексті розвитку професійних компетенцій, особливо на дистанційному етапі навчання та у міжкурсовий період;

– організацією та проведенням різнопрограмних моніторингів;

– проведенням науково-дослідної роботи щодо ефективного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, розвитку регіонального цифрового освітнього простору, медіаосвіти, створення регіональної моделі STEM-освіти та інше.

У 2019 році освітній процес в Академії забезпечували 3 факультети: факультет менеджменту та освітніх інновацій (декан К.М. Романенко), факультет підвищення кваліфікації (декан М.О. Григорова), факультет підготовки та перепідготовки педагогічних працівників (декан Б.В. Братаніч).

В Академії функціонували 10 кафедр, які повністю задовольняють освітні потреби педагогів області, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти та потужний обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації педагогічних працівників, до складу якого увійшли 10 навчально-методичних лабораторій.

У грудні з огляду на сучасні потреби структурні підрозділи закладу було реорганізовано та утворено 2 навчально-наукові інститути – інститут педагогіки та інститут управління.

Освітній процес в Академії забезпечували 4 наукових, 91 науково-педагогічних і 41 педагогічних працівників. Серед науково-педагогічних працівників Академії 15 докторів наук, з них 4 працюють за сумісництвом. 5 докторів наук мають вчене звання професора. Із 53 кандидатів наук, серед яких 8 сумісників, маємо 29 із вченим званням доцента.

У 2019 році працівники Академії відзначенні державними та відомчими нагородами, серед яких нагрудні знаки Міністерства освіти і науки України: «За наукові та освітні досягнення» – В.В. Січенко; «Василь Сухомлинський» – М.Г. Ватковська; «Відмінник освіти» – О.П. Шабанов; грамотами Верховної Ради України – В.В. Січенко, М.І. Романенко; почесною грамотою обласної ради – М.М. Москалець; почесною відзнакою обласної ради – Ю.М. Могила; обласною педагогічною премією – Л.І. Якименко; дипломом III ступеня нагороджено переможця обласного конкурсу «Кращий молодий вчений» В.В. Шинкарена; грамотами обласної ради відзначено 11 осіб, грамотами департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА – 9 фахівців.

Основними освітніми послугами, які забезпечує Академія, є підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників за спеціальностями «Публічне управління та адміністрування» й «Освітні, педагогічні науки», а також організація неперервної підготовки висококваліфікованих фахівців на різних освітніх рівнях: бакалаврському – за спеціальністю «Психологія»; магістерському – за спеціальностями «Освітні, педагогічні науки», «Менеджмент», «Публічне управління та адміністрування»; освітньо-науковому рівні – підготовки докторів філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». На всі вищезазначені спеціальності маємо відповідні ліцензії.

У 2019 році здійснено прийом студентів на заочну форму навчання за ступенем «магістр»: 20 осіб – за програмою «Загальна педагогіка», 40 – «Інклюзивна освіта», 39 – «Публічне управління та адміністрування», 32 – «Освітній менеджмент». 15 осіб стали аспірантами за програмою «Публічне управління та адміністрування».

Хотілося б зазначити, що конкурс на спеціальність 011 (освітні, педагогічні науки) становив 3,5 претендентів на 1 місце при вступі на загальну педагогіку, а на інклюзивну освіту – 5,5 осіб.

У 2019 році курсове підвищення кваліфікації пройшли 19984 педагогічних працівників. З них 10048 осіб –

на курсах підвищення кваліфікації, 1001 особа – на тематичних курсах, 7434 особи – на одноденних курсах практичного спрямування та 1501 особа – на курсах з питань охорони праці.

Відповідно до програм навчання на курсах підвищення кваліфікації було організоване для 117 категорій педагогічних працівників.

У межах навчального процесу здійснено керівництво курсовими роботами (творчими проектами) слухачів курсів, приймання (захист) курсових робіт (творчих проектів) слухачів курсів, здійснено консультації та модульний контроль у групах курсів підвищення кваліфікації та інші форми роботи, передбачені освітніми програмами.

Для забезпечення успішного впровадження освітньої реформи проводилось навчання за програмою «Нова українська школа». У 2019 році підготовлено 78 тренерів, 813 директорів закладів загальної середньої освіти, 3317 вчителів початкових класів. Завершено навчання 539 вчителів англійської та німецької мов, які будуть працювати з учнями 1-4 класів, а також 296 вчителів класів, в яких діти навчаються мовами національних меншин.

Підготовлено 335 асистентів вчителів класів з інклюзивним та інтегрованим навчанням і 101 фахівець ресурсних центрів.

Тренінги «Ігрові та діяльнісні методи навчання за методикою The lego foundation» пройшли 1826 педагогів.

Підготовлено 221 педагогічного працівника, які здійснюють супервізію.

У 2019 році було проведено 9 засідань Вченої ради (1 – позачергове). Відповідно до плану роботи Вченої ради, на засіданнях розглядались питання, присвячені ключовим напрямкам роботи закладу.

Було затверджено: 21 положення, які регламентують організацію навчальної та організаційної діяльності Академії; 3 концепції освітньої діяльності; 5 програм фахових випробувань для вступу на магістратуру та в аспірантуру.

Вченою радою були розглянуті питання про присвоєння вченого звання: доктору наук з державного управління, професору кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки В.В. Січенку (протокол № 6 від 02.04.19); доктору філософських наук, професору кафедри філософії В.В. Сагайченко; кандидату економічних наук, доценту кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки Т.В. Вільховій (протокол № 3 від 07.11.2019).

Надано гриф «Вчена рада комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» рекомендує до друку»: 1 монографії, 9 навчальним програмам, 4 навчальним посібникам, 23 навчально-методичним посібникам і методичним рекомендаціям, 1 робочому зошиту, 2 збіркам тез.

Наукова робота Академії проводилася у межах науково-дослідних тем кафедр. На кінець 2019 року мали 12 науково-дослідних тем, зареєстрованих в УкрІНТЕІ.

У 2019 році Д.М. Павлов захистив дисертацію «Теоретико-методологічні виміри політичної пропаганди» на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. Т.В. Мотуз захистила дисертацію «Розвиток ідеї толерантності учнівської молоді у вітчизняній педагогічній думці (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук та М.М. Хитько на тему «Стратегічне планування у системі державного управління освітою» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління відповідно.

Продовжують роботу над дисертаційними дослідженнями на здобуття наукового ступеня доктора наук 10 осіб (М.Г. Ватковська, Т.В. Лисоколенко, О.Г. Рогова, Л.В. Лаврова, В.А. Савченко, Л.В. Вознюк, В.В. Шинкарена, В.К. Кірман, Г.А. Пальм, М.В. Сурякова).

Працюють над дисертаційним дослідженням на здобуття наукового ступеня кандидата наук 25 осіб (Е.Т. Соколова, Я.Ю. Баранець, М.С. Дзіговський, О.М. Добрянська, В.С. Дудник, І.Г. Коляда, Е.В. Кочерга, С.В. Кущінкова, І.М. Мойсеєнко, Л.В. Пасічник, Т.Д. Побоча, Я.М. Полупанова, Т.В. Потапова, С.О. Рибкіна, Ю.О. Руденко, Т.А. Струкова, А.В. Скоробогатов, Т.В. Тоточенко, Т.К. Тухтарова, В.О. Уткіна, О.Б. Хомич, Л.М. Шабаєва, Л.Т. Швидун, Л.І. Якименко, О.М. Яшина).

Науковці Академії взяли участь у 155 міжнародних конференціях, 185 всеукраїнських конференціях, семінарах, 148 обласних конференціях, семінарах. Організували та провели 8 всеукраїнських і міжнародних конференцій, 120 обласних заходів.

За результатами наукової роботи опубліковано 14 статей у виданнях, що входять до наукометрических баз Scopus та Web of Science, 110 статей у фахових наукових виданнях, 76 – в інших виданнях (енциклопедії, журнали, газети), 1 монографію. Надруковано 213 тез, матеріалів конференцій. Працівниками Академії надано 21 відгук офіційного опонента, відгуки на автореферати дисертацій; написано 185 рецензій на статті, монографії, навчальні посібники та інше.

Далі – на стор. 5

Професійно-технічна освіта

Підготовка до вступної кампанії 2020 р.

Хроніка подій

Січень

3, 9, 14 – семінари-тренінги профорієнтаційного спрямування для педагогів ЗП(ПТ)О області;

15 – нарада з питань навчання дорослого населення;

16 – засідання творчої групи «Кейс-метод у освітньому процесі ЗП(ПТ)О»;

– засідання інноваційної неформальної школи активістів (педпрацівники, які включені до резерву на керівні посади);

– заняття дистанційної лабораторії класних керівників ЗП(ПТ)О області;

17 – «круглий стіл» з теми «Упровадження елементів дуальної форми навчання при підготовці конкурентоздатних фахівців: досвід, проблеми, перспективи»;

– вебінар «Soft Skills: жорстка правда про м'які навички»;

21 – семінар-тренінг профорієнтаційного спрямування для педагогів ЗП(ПТ)О, м. Кривий Ріг;

– засідання робочої групи із розробки тестових завдань для інтернет-олімпіади з професії «Штукатур»;

22 – психолого-педагогічний тренінг для педпрацівників профпідготовки;

23 – віртуальний майстер-клас для викладачів мистецтва ЗП(ПТ)О «Використання біоадекватних технологій на уроках мистецтва»;

– семінар-тренінг для радників та голів учнівського самоврядування ЗП(ПТ)О «Учнівське самоврядування – навчання демократії», м. Кам'янське;

24 – засідання навчально-методичної ради НМЦ ПТО у Дніпропетровській області;

– майстер-клас ТМ «Ельф-Декор» для працівників ЗП(ПТ)О будівельних професій Дніпропетровської області;

27-31 – методичний тиждень в Софіївському професійному ліцеї;

28 – «круглий стіл» з питань впровадження дуальної форми здобуття освіти в ЗП(ПТ)О Дніпропетровської області;

29 – майстер-клас за технологіями Самміт для педагогічних працівників професій зварювального виробництва (на базі НПЦ);

– засідання ради роботодавців та громадських об'єднань ЗП(ПТ)О м. Кривого Рогу;

– семінар-тренінг «Учнівське самоврядування – навчання демократії» для радників та голів учнівського самоврядування ЗП(ПТ)О м. Дніпра;

30 – заняття педагогічної майстерні вихователів гуртокітків ЗП(ПТ)О;

– інформаційно-методичний підсумок методистів «Блоочно-модульний підхід планування роботи методичного кабінету ЗП(ПТ)О»;

31 – професійний стартап «Наши професії – ваше майбутнє»;

– інтернет-нарада директорів регіональних методичних служб ПТО;

– звітний захід методистів НМЦ ПТО про проведений роботу в 2019 р.

Віктор ВАСИЛІНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

Методичною службою спільно з департаментом освіти і науки облдержадміністрації проведено відеоконсультування керівників та педпрацівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти з метою якісного та своєчасного формування регіонального/державного замовлення на підготовку робітничих кадрів у 2020 році.

Проведено моніторинг виконання плану державного/регіонального замовлення у 2019 році та визначено завдання на 2020 рік.

23 січня на базі Кам'янського професійного ліцею відкрито

Центр професійної кар'єри «ЕРА»

Колектив ліцею на чолі з керівником В.П. Школяром організували сучасний простір Центру кар'єри, наповнили його інформаційно-просвітницьким та методичним інструментарієм із використанням медіа-середовища, облаштували тренінгову зону, підготували профорієнтаційні кейси для роботи із зацікавленими особами та провели профорієнтаційний тренінг для учнів шкіл міста із визначення професійного шляху.

За сприянням навчально-методичного центру профтехосвіти у Дніпропетровській області, Кам'янської міської ради та департаменту з гумані-

тарних питань м. Кам'янського відбувся «круглий стіл» у формі панельної дискусії за темою «Методично-організаційні засади створення Центру професійної кар'єри на базі ЗП(ПТ)О області – пріоритетна взаємодія системи П(ПТ)О із соціальними партнерами у реалізації успішної кар'єри молоді регіону».

До дискусії долучились представники Дніпропетровської обласної організації профспілки працівників енергетики та електротехнічної промисловості України, Кам'янського міського центру зайнятості, ПАТ «Дніпровський

меткомбінат», ПАТ «Дніпровський завод мінеральних добрив», профспілкової організації ПАТ «ДЗМД», ГО «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» платформи «Dnipro Career Hub» і закладів П(ПТ)О області.

П(ПТ)О продовжує впроваджувати відкриття Центрів професійної кар'єри на базі ЗП(ПТ)О області.

Олена ГРИШАСЬВА, заступник директора НМЦ ПТО

У рамках польсько-української програми RITA – «Region in Transition» («Зміни в регіоні») методистами НМЦ ПТО Дніпропетровщини разом із педпрацівниками Кам'янського професійного ліцею та представниками ГО «Асоціація громадських радників України» проведено

Тренінг для радників і лідерів учнівського самоврядування

Учасниками тренінгу стали активісти учнівського самоврядування та радники (опікуни) 10 закладів П(ПТ)О Дніпра і Кам'янського. Учні ознайомились із зasadами демократичного суспільства, принципами самоврядування, важливістю лідерських якостей.

НМЦ ПТО Дніпропетровщини проводяться навчання за програмою тренінг-курсу для педагогічних працівників ЗП(ПТ)О області та методистів,

які зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе модулі: сучасні підходи до практичної профорієнтації з різною віковою

категорією населення; психологі-

кі зачучаються до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Вже підготовлено 135 тренерів з профорієнтації.

Програма курсу включає в себе мод

ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

Продовження. Початок на стор. 3

Науково-педагогічні та педагогічні працівники академії підготували та випустили: 71 навчально-методичний і навчальний посібник; 11 збірників матеріалів конференцій.

Інноваційна та дослідно-експериментальна діяльність академії у 2019 році здійснювалася відповідно до чинного законодавства.

264 заклади ЗСО області залучені до дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня, 2 – всеукраїнського.

Під керівництвом науковців Академії в області проводиться дослідно-експериментальна робота за такими напрямами:

– «Інтегрування змісту випереджаючої освіти для сталого розвитку у навчально-виховний процес» (науковий керівник О.Г. Рогова, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук) – 93 заклади;

– «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти» (науковий керівник О.В. Бутурліна, завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами, кандидат філософських наук) – 41 заклад;

– «Розвиток громадянських компетентностей в Україні в умовах загальноосвітньої школи» (науковий керівник К.М. Романенко, декан факультету

менеджменту та освітніх інновацій, доктор наук з державного управління) – 49 закладів;

– «Створення системи розвитку аксіосфери особистості на засадах традиційних духовних цінностей» (науковий керівник О.Г. Рогова, професор кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент) – 42 заклади;

– «Створення системи шкільної медіаосвіти на основі принципів наскрізного навчання» (науковий керівник В.М. Піщанська, доцент кафедри філософії, доктор культурології) – 29 закладів.

– «Система формування родинних цінностей у дітей шкільного віку в сучасних соціокультурних умовах» (науковий керівник О.Г. Рогова) – 21 заклад;

– «Використання потенціалу педагогіки життєтворчості» (науковий керівник Л.В. Вознюк, доцент кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки) – 5 закладів;

– «Родинна педагогіка» – (науковий керівник Л.В. Вознюк) – 2 заклади.

– 2 заклади ЗСО беруть участь у Всеукраїнському експерименті «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа» (науковий керівник В.Г. Панок, доктор психологічних наук, професор;

кадрове забезпечення експерименту – М.Г. Ватковська, Л.І. Якименко).

У 2019 році відбулося 2 засідання експертної комісії з інноваційної та дослідно-експериментальної діяльності, на яких розглядалися питання погодження заявок на проведення інноваційної та дослідно-експериментальної роботи, звітів про виконання дослідно-експериментальних досліджень регіонального рівня, а також участі у дослідженнях всеукраїнського рівня. За 2019 рік схвалено 7 звітів про виконання досліджень, 26 закладам освіти надано статус експериментальних обласного рівня.

Працівники Академії тісно співпрацюють із 61 вітчизняною та міжнародною науковими установами, освітніми установами та вищими закладами освіти України, а також із 40 громадськими організаціями.

Академія є постійним учасником різноманітних виставок, презентацій. У 2019 році за результатами рейтингового виставкового конкурсу заклад удостоєно Гран-При «Лідер післядипломної освіти України».

З метою виявлення і підтримки кращих наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників системи післядипломної педагогічної освіти, сприяння їх професійному зростанню, в Академії проведений професійний

конкурс з нагоди 80-річчя післядипломної освіти у Дніпропетровській області, за результатами якого визначені 18 переможців у 8 номінаціях.

З метою задоволення потреб у професійній самореалізації педагогів, обміну ефективним педагогічним досвідом на базі Академії відбувся перший фестиваль педагогічних інновацій освітіян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2019 р.», в якому взяли участь майже 700 педагогічних працівників області, та червневі методичні студії «Будуємо Нову українську школу», учасниками яких стали майже 400 осіб.

Організовано та проведено 21 обласну предметну олімпіаду за участі 2643 учні. Приємно зазначити, що на IV Всеукраїнському етапі учнівських олімпіад ми маємо 46 переможців, з них I місце – 7 осіб, II місце – 16, III місце – 23.

Серед педагогів на Всеукраїнському конкурсі «Учитель року – 2019» учитель НВК гімназія № 11 м. Кам'янського Сергій Лоза виборов III місце у номінації «Захист Вітчизни».

Проведено низку різноманітних конкурсів як міжнародних, так і всеукраїнських, у яких взяли участь майже 10000 школярів різного віку.

**Ред.: Звіт подано у скороченні.
Повну версію розміщено на сайті Академії**

з використання нових медіатехнологій, спілкування з однолітками-однодумцями та фахівцями у сфері медіа.

Завданнями конкурсу є впровадження сучасних медіаосвітніх технологій в освітній процес; створення позитивного та корисного медіа-контенту з актуальних тем медіаосвітнього, творчого, соціального, педагогічного напрямків; підвищення мотивації вчителів та учнів до активного використання інформаційно-комунікаційних технологій.

На конкурс було надіслано 118 дитячих робіт.

Наш кор.

27 грудня у Дніпрі у приміщенні музею «Літературне Придніпров'я» відбулась церемонія нагородження переможців III обласного конкурсу дитячої медіатворчості

«Ми небайдужі!»

Захід проводиться кафедрою управління інформаційно-освітніми проектами Дніпровської академії неперервної освіти за підтримки Дніпропетровської обласної ради, компанії «Інтерпайп» та ГО «Жінки+». Привітали учасників і вручили нагороди на захід завітали фахівці Дніпровської академії неперервної освіти: проректор з науково-педагогічної та методичної роботи, кандидат філософських

наук, доцент, професор кафедри філософії Марина Ватковська; завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами, кандидат філософських наук Оксана Бутурліна та науковий співробітник проблемної науково-дослідної лабораторії інформаційних технологій та дистанційного навчання Катерина Рижій.

Розвиток дитячої медіатворчості є важливим напрямком медіаосвіти

школярів, яка впроваджується в Україні з 2010 року.

Конкурс проводиться в рамках дослідно-експериментальної роботи за темами «Створення системи шкільної медіаосвіти на основі принципів наскрізного навчання» та «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти» з метою розвитку у школярів вмінь і навичок створення авторських медіапродуктів, обміну досвідом

29 січня фахівцями Дніпровської академії неперервної освіти і СЗШ № 143 проведений обласний семінар-практикум

«Готовність до інновацій вчителя географії та природознавства як чинник оптимальної педагогічної діяльності»

У заході взяли участь майже 40 педагогів з усієї області, які мали змогу ознайомитися з практичним досвідом учителів географії С.В. Богданової та Г.Ф. Михайлenco щодо формування ключових компетентностей в умовах експериментального навчання (НПП «Інтелект України») за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

У рамках семінару проведено методичну студію «Розвиток індивідуальної професійної освітньої траєкторії вчителя в умовах Нової української школи»,

де педагоги ознайомилися з існуючими трендами у викладанні природничих дисциплін, можливостями професійного зростання та саморозвитку.

Висловлюємо подяку за співорганізацію та участь у семінарі директору школи Наталі Василівні Лукіній. **Ельміра СОКОЛОВА,** методист навчально-методичної лабораторії природничо-математичних дисциплін обласного навчально-методичного центру підвищення кваліфікації педагогічних працівників Академії

Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури

У святкові новорічні дні з 4 січня у Дніпропетровській академії неперервної освіти стартував обласний олімпіадний рух. Розпочався він ІІІ (обласним) етапом Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури. Учасниками стали 143 учні 8-11 класів середніх закладів освіти та ПТНЗ з усіх районів, міст, ОТГ області. Найвищий рейтинг за результатами попредніх років у команді міст Кривого Рогу, Нікополя, Кам'янського, Павлограда, Дніпра, Жовтих Вод, а також Дніпровського, Нікопольського, Новомосковського і Солонянського районів.

Урочисте відкриття олімпіади відбулося в актовій залі Академії. Учасників привітали начальник управління дошкільної, позашкільної та

загальної середньої освіти департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації, голова оргкомітету олімпіади Валентина Середня. Підтримували талановиту молодь і фахівці Академії: завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти Іван Безена та доцент кафедри Антоніна Сергієнко. Привітали з початком олімпіади члени журі та переможці минулого року.

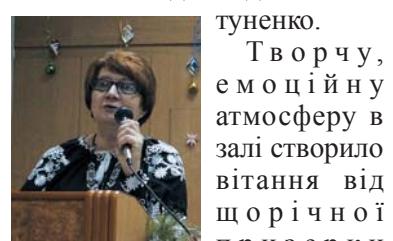
Голова журі олімпіади Антоніна Сергієнко представила членів журі олімпіади з різних районів і міст області та побажала кожному учаснику здати свою власну вершину в змаганні, цінувати допомогу

вчителів. Зі словами-настановами до школярів звернулася член журі обласної олімпіади, багаторічний керівник команди від Дніпропетровщини на фінальному етапі Всеукраїнської олімпіади Людмила Ковтуненко.

Творчу, емоційну атмосферу в залі створило вітання від щорічного призерки різноманітних творчих змагань та олімпіад, учениці 10 класу Павлоградської школи № 9 Анастасії Долі.

Минулорічна призерка фінального

етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури, цьогорічний стипендіат Кабінету Міністрів України, учениця 11 класу Криворізької середньої школи № 121 Тетяна Юхимець побажала

учасникам олімпіади бути успішними і впевнено війти обраним шляхом до філологічного олімпу, досягаючи здійснення своїх мрій.

Школярі з творчим настроєм і натхненням приступили до виконання олімпіадних завдань. Під час роботи діти були зібраними, цілеспрямованими і наполегливими.

Варто сказати, що члени журі відзначили досить серйозну підготовку до олімпіади

багатьох команд. Найкращі здобутки мають команди міст: Кривого Рогу, Павлограда, Нікополя, Новомосковська, Жовтих Вод. Добре виступили команди Магдалинівського, Дніпровського, П'ятихатського, Широківського районів.

На тренувальні заняття для підготовки до фінального етапу олімпіади будуть запрошенні 6 призерів, які посіли І місця: Олександра Ревун (м. Кривий Ріг, 11 клас), Микола Панкєєв (м. Нікополь, 11 кл.), Анастасія Доля (м. Павлоград, 10 кл.), Валерія Воробйова (м. Новомосковськ, 10 кл.), Олександра Леонович (м. Павлоград, 9 кл.), Анастасія Половінцева (м. Нікополь, 8 кл.).

Вітаємо з перемогою і успішними результатами!

Х Міжнародний конкурс імені Тараса Шевченка (обласний етап)

10 січня Дніпровська академія неперервної освіти зустрічала переможців районних, міських етапів конкурсу, представників студентської молоді та учнів професійно-технічних навчальних закладів. За ці роки конкурс засвідчив, наскільки важливо нам усім перебувати в енергетичному полі Тараса Шевченка, який силою свого гenю об'єднав Україну у слові і в дії.

На урочистому відкритті голова журі обласного етапу конкурсу, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти Академії, кандидат педагогічних наук Антоніна Антонівна Сергієнко привітала учасників

мовно-літературного конкурсу і вручила призерам фінального етапу минулорічного конкурсу дипломи ІІ і ІІІ ступенів (усього вісім дипломантів). Музичний подарунок для учасників підготувала талановита команда з міста Павлограда, а урочистий настрій створив актор Дніпровського національного академічного українського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка, заслужений діяч культури Вілен Романович Головко, який зіграв уривок зі «Щоденника» Т.Г. Шевченка та професійно продекламував кілька поезій Кобзаря, зануривши присутніх у поетичний світ українського генія.

Журі обласного етапу конкурсу відзначає прекрасну підготовку команд міст Павлограда, Нікополя, Кам'янського, Дніпровського району, а також студентів ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації. Результати можна переглянути на офіційному сайті Академії – dano.dp.ua.

Всеукраїнська учнівська олімпіада з математики (III етап)

У святковий день, 19 січня, відбулося й математичне свято – перший тур обласної олімпіади з математики 2019-2020 н. р. Учасників олімпіади привітали декан механіко-математичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся

Гончара, професор Олександр Васильович Хамініч; голова журі олімпіади, завідувач кафедри математичного аналізу і теорії функцій ДНУ Наталія Вікторівна Парфінович; завідувач кафедри природничо-математичної освіти Дніпровської академії

неперервної освіти Вадим Кірман.

У першому турі взяли участь 323 учні з усіх регіонів області. Завдання туру розроблені предметно-методичною комісією, до якої входять фахівці з механіко-математичного факультету ДНУ та кафедри природниче-

математичної освіти інституту педагогіки Академії.

Другий тур обласної математичної олімпіади відбувся 26 січня в НВО № 28. 140 учнів зібралися, щоб позмагатися в розв'язуванні складних математичних задач. Змагання відбувалися не тільки між учнями,

наше молоде і талановите журі в окремій кімнаті так само розв'язувало задачі (у цьому турі учасникам були запропоновані задачі, підготовлені керівниками журі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики, яке очолив професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка Богдан В'ячеславович Рубльов).

Результати олімпіади, хроніку подій розміщено на сайті олімпіади: <https://sites.google.com/view/math-olimp-dnipro>

Вадим КІРМАН,
засновник кафедри
природничо-математичної
освіти навчально-
наукового інституту
педагогіки Академії,
кандидат педагогічних наук

У віртуальних змаганнях, які проводились у три тури з жовтня по грудень 2019 року, взяли участь 1337 учнів, їхні батьки та вчителі Дніпропетровщини. За результатами були запрошені на очний обласний фінал по 6 учасників з найвищими результатами в кожній номінації: «Чомушки» (1-3 класи), «Дослідники» (4-6 класи), «Дівчата» (7-11 класи), «Хлопці» (7-11 класи), «Сеньйори (чоловіки)», «Сеньйори (леді)».

У п'ятому ювілейному обласному фіналі найактивнішими та найрезультативнішими в онлайнових змаганнях виявились учні міста Дніпра, серед яких 11 учасників є представниками гімназії № 3 (шкільний координатор проекту вчитель інформатики Т.В. Вовк) і 3 учні зі спеціалізованої СЗШ № 22 із поглибленим вивченням іноземної мови. Учні 3 класу НВО «Ліцей нових інформаційних технологій – загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад» м. Кам'янського разом зі своїм учителем початкових класів Валентиною Повіреною другий рік в номінації «Чомушки» вибирають призові місця. Вчителька СЗШ № 5 м. Вільногірська Тетяна Терещенко разом зі своїми учнями щороку проявляють спортивну наполегливість щодо участі у змаганнях. Жагу до перемоги мають учні та вчителі СЗШ № 5, 7 м. Павлограда, Іверського закладу загальної

«Прангліміне – 2020»

29 січня 31 учасник Дніпропетровського очного обласного фіналу змагань з усного математичного рахунку «Прангліміне – 2020» успішно підтвердили свої онлайнові результати, за якими учні та дорослі були запрошенні до Дніпровської академії неперервної освіти для продовження інтелектуальної боротьби в рамках міжнародного проекту «Міксіке в Україні».

середньої освіти та Миропільської НСЗШ Солонянського району. З кожним роком удосконалюють свої здібності з усного математичного рахунку сестри Кіра та Валерія Мартиненко (опорна СЗШ смт Софіївки Софіївського району). Вчитель інформатики

Кам'янської СЗШ Нікопольського району Дмитро Солдатов традиційно у цих змаганнях надає власним прикладом підтримку у боротьбі за перемогу не тільки своїм учням і колегам, а й сину Богдану Солдатову (СЗШ № 4 м. Нікополя). Залишається на лідерських позиціях і Олександр Дубич (НВК № 129 «Гімназія – ліцей академічного спрямування» м. Кривого Рогу).

Очний фінал змагань з п'ятиборства проходив у шести категоріях:

«Чомушки» (1-3 клас). Переможцями стали учні 3 класу НВО м. Кам'янського: I місце – Матвій Коваль, II – Роман Репка. III – Владислав Коваленко, учень 3 класу ССЗШ № 22 м. Дніпра;

«Дослідники» (4-6 клас). Чемпіон – учень 6 класу ССЗШ № 22 м. Дніпра, II місце посіла п'ятикласниця Софіївської опорної школи Кіра Мартиненко, третім став учень 6 класу СЗШ № 7 м. Павлограда Гліб Косяков;

«Дівчата» (7-11 клас). Учениці гімназії № 3 м. Дніпра вибороли 2 перших призових місця: Вероніка Подліснова, 10 клас – I місце та Біла Крістіна, 8 клас – II. Валерія Мартиненко, учениця 8 класу СЗШ № 1 смт Софіївки посіла III місце.

«Хлопці» (7-11 клас). Усі призові місця посіли учні гімназії № 3 м. Дніпра: Олександр Вергелюк, 11 клас – I місце, Максим Тур, 7 клас – II, Олександр Захаров, 11 клас – III;

«Сеньйори (леді)». Ксенія Зуєва, представниця гімназії № 3 м. Дніпра – I місце, Тетяна Терещенко, учитель СЗШ № 5 м. Вільногірська – II місце та Валентина Білик із Кам'янської СЗШ Нікопольського району – III місце;

«Сеньйори (чоловіки)». Дмитро Солдатов, учитель Кам'янської СЗШ Нікопольського району – I місце, Олександр Дубич, представник батьківського комітету НВК № 129 м. Кривого Рогу – II місце та Сергій Кузін, випускник гімназії № 3 м. Дніпра – III місце.

Побажаємо переможцям обласних змагань успіху на Всеукраїнському фіналі та права бути учасником Міжнародних змагань з усного рахунку «Прангліміне – 2020» в Латвії, м. Вентспілс (Ventspils) 2 травня 2020 р.

Посилання на фото: <https://photos.app.goo.gl/WNty8nfuo4NDqpd88>

Людмила ХАРЛАШ, доцент кафедри природничо-математичної освіти навчально-наукового інституту педагогіки Академії, кандидат філософських наук

Державні свята. Сторінки історії

Щороку 22 січня, у день проголошення Акта Злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки Україна відзначається День Соборності. Офіційно в Україні свято встановлено Указом Президента України «Про День Соборності України» від 21 січня 1999 року № 42/99.

Акт Злуки став історичним об'єднанням українських земель в одній державі. Він увінчував соборницькі прагнення українців обох частин України – Наддніпрянщини та Наддністрянщини – щонайменше із середини XIX століття. Це була основоположна подія для українського державотворення.

24 серпня 1991 року позачергова сесія Верховної Ради УРСР ухвалила Акт проголошення Незалежності України. Його підтримали українці на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року. Ця подія стала відправною точкою для відліку історії сучасної Української державності.

Утім, історики цілком справедливо відзначають, що 24 серпня 1991 року насправді відбулося відновлення державної Незалежності України. Вперше у ХХ столітті українська Незалежність була проголошена 22 січня 1918 року IV Універсалом Української Центральної Ради, а вже за рік (22 січня 1919 року) на Софійському майдані в Києві відбулася не менш вагома подія – об'єднання Української Народної Республіки (далі – УНР) і Західноукраїнської Народної Республіки (далі – ЗУНР) в одну державу. Внаслідок невдач Української революції 1917-1921 років державність зберегти не вдалося. І як результат, – упродовж ХХ століття українці змушені були кількаразово відновлювати її в боротьбі.

Є низка значень терміну «соборність». Найбільш вживані з них: об'єднання в одне державне ціле всіх земель, заселених конкретною нацією на суцільній території; духовна консолідація всіх жителів держави, згуртованість громадян, незалежно від їхньої національності. Нарешті, соборність невіддільна від державності, суверенітету й реальної незалежності народу – фундаменту для побудови демократичної держави.

За часів радянського тоталітарного режиму проголошення Незалежності УНР і День Соборності не відзначалися. Зі встановленням радянської влади всі українські свята були витиснені із суспільного простору. Пам'ять про об'єднання УНР і ЗУНР зберігали мешканці Західної України й українська політична еміграція в країнах Західної Європи й Америки. 22 січня там уроочисто

День Соборності України

відзначали свято Незалежності та Соборності Української держави.

Перше по-справжньому масштабне відзначення свята Соборності відбулося 22 січня 1939 року в Карпатській Україні, в місті Хусті. Таким чином закарпатці нагадали про волю українців, висловлену на з'їзді Всенародних зборів у Хусті 21 січня 1919 року про приєднання Закарпаття до Української Народної Республіки зі столицею в Києві. Це була не просто маніфестація, а найбільша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація українців за участь понад 30 тисяч осіб, які з'їхались до столиці Карпатської України.

21 січня 1990 року в Україні відбулася одна з найбільших у Центрально-Східній Європі масових акцій – «живий ланцюг» як символ єдності східних народів – іредентизм. Український національний рух виступив із програмою іредентизму під час «Весни народів» 1848-1849 років – серії революцій, які прокотилися Європою від Франції до Валахії. Перша українська політична організація – Головна Руська Рада, що постала у Львові, взяла активну участь у цих подіях. У маніфесті 10 травня 1848 року вона задекларувала: «Ми Русини Галицькі належимо до велико-го руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 міліонів виносить, з котрого пілігримітія міліона землю Галицьку замешкує». Серед збережених матеріалів Головної Руської Ради є анонімна стаття, в якій зазначається: «Від Тиси за Карпатами, по обидва боки від Дністра і Дніпра аж до берегів Дону розкинулися поселення одного слов'янського народу, чисельність котрого досягає 15 міліонів. Тому призначенням такого великого народу не може бути, щоб у Європі займати побічне становище, щоб підпорядковуватись іншому».

З другої половини ХІХ століття українська політична єдність (соборність) стала одним із провідних мотивів декларацій і діяльності національного руху по обидва боки від Збруча. Після 1865 року у версії пісні на слова наддніпрянця Павла Чубинського та музику галичанина Михайла Вербицького (саме вона пізніше стала основою Гімну України) з'явилися такі слова:

«Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону,

В ріднім краю панувати не дадо ні кому!»

але як на представників єдного роду... всі ці розпорощені земляки і донині зберігають синівську повагу до матері своїх давніх країв міста Києва».

Прагнення до ідеалу монолітності народу, його об'єднання в соборній державі було притаманне різним національним рухам Європи. Християнські приклади втілення цього взірця – об'єднання Німеччини й Італії у ХІХ столітті. Італійці навіть запровадили поняття для опису політичної програми об'єднання різних народів – іредентизм.

Український національний рух виступив із програмою іредентизму під час «Весни народів» 1848-1849 років – серії революцій, які прокотилися Європою від Франції до Валахії. Перша українська політична організація – Головна Руська Рада, що постала у Львові, взяла активну участь у цих подіях. У маніфесті 10 травня 1848 року вона задекларувала: «Ми Русини Галицькі належимо до велико-го руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 міліонів виносить, з котрого пілігримітія міліона землю Галицьку замешкує». Серед збережених матеріалів Головної Руської Ради є анонімна стаття, в якій зазначається: «Від Тиси за Карпатами, по обидва боки від Дністра і Дніпра аж до берегів Дону розкинулися поселення одного слов'янського народу, чисельність котрого досягає 15 міліонів. Тому призначенням такого великого народу не може бути, щоб у Європі займати побічне становище, щоб підпорядковуватись іншому».

Перша світова війна, Лютнева революція 1917 року та розпад Австро-Угорщини восени 1918-го наблизили втілення ідеалу соборності. Символічно була зустріч вояків українських національних формувань – не на фронті Першої світової, де вони змушені були вбивати одне одного, а в урочистій атмосфері на батьківщині козацтва – острові Хортиця у квітні 1918 року. Галицький Легіон Українських січових стрільців на чолі з ерцгерцогом Вільгельмом (Василем Вишваним) прийшов сюди разом із австрійськими військами, а Кримська група Запорізького корпусу військ УНР Петра Болбочана прямувала до Сивашу. Невипадково назви обох формувань відсилали до традицій Запорозької Січі.

Створена у 1891 році в Полтаві таємна студентська організація «Братство тарасівців» проголосувала у програмі: «Самостійна суверенна Україна: соборна й неподільна, від Сяну по Кубань, від Карпат по Кавказ». Пізніше гасло «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ» використав Микола Міхновський у брошурі «Самостійна Україна» (1900). У 1895-му галичанин Юліан Бачинський у книзі «Ukraina Irredenta» проголосив: «Україна для себе! От і її клич. Вільна, велика, незалежна політично самостійна Україна – одна нероздільна від Сяну по Кавказ – от її стяг!».

На практиці ідея соборності виражалася у співпраці українців – підданих різних держав. У 1870-1890-х роках із Російської імперії до Австро-Угорщини приїздили працювати Михайло Драгоманов, Пантелеймон Куліш, Михайло Грушевський. Там вони реалізовували таланти та задавали інтелектуальний імпульс життю української громади. 1906 року Михайло Грушевський писав: «За останніх двадцять або двадцять п'ять літ суспільність галицькі привикла бачити й уявляти собі Галичину як духовний і культурний центр української землі, як ту духову фабрику, де виковується українська культура для цілої соборної України».

Перша світова війна, Лютнева революція 1917 року та зборах «Універсалі соборності», зокрема відзначалося: «Одніні воєдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України – Західноукраїнською Народною Республікою (Галичина, Буковина, Угорська Русь) і Наддніпрянською Великою Україною. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які вмирали країці сини України. Одніні є єдина Незалежна Українська Народна Республіка».

Після цього Лев Бачинський вручив грамоту Голові Директорії Володимирові Винниченку. Прийнявши її, Винницький привітав делегацію західних українців короткою промовою, в якій підкреслив історичне значення Акта Злуки.

Далі на стор. 9

Продовження.**Початок на стор. 8**

Наступного дня, 23 січня 1919 року, в приміщенні Київського оперного театру (сучасна Національна опера України) Трудовий Конгрес України обговорив згадані документи і схвалив їх. Ратифікувавши таким чином Універсал Директорії, Конгрес надав йому законного юридичного характеру. Президента УНРади Євгена Петрушевича незабаром обрали до складу Директорії. ЗУНР після об'єднання з УНР змінила назву на Західна область Української Народної Республіки (ЗО УНР). Розпочалася активна співпраця між обома державними утвореннями в економічній, військовій і культурній сферах.

Ідея соборності охопила українців у найвіддаленіших кутючках їх проживання. Відголоском історичного руху до Злуки на Закарпатті стали Всеноародні збори у Хусті 21 січня 1919 року, які постановили об'єднати Карпатську Україну з Українською Народною Республікою зі столицею в Києві.

В умовах перманентної боротьби за свободу і незалежність надзвичайно багато важило братерство по зброї східних і західних українців. Ще від початку 1918 року однією з найбосздатніших військових формаций УНР стали Січові стрільці, кістяком яких були галичани та буковинці. Зі свого боку, східноукраїнські командувачі Михайло Омелянович-Павленко й Олександр Греків очолювали Галицьку Армію. Апогеєм співпраці та консолідації зусиль став спільний похід українських армій на Київ у серпні 1919 року.

Однак через низку причин об'єднання УНР і ЗУНР в одну державу не було доведене до завершення. Продовжували існувати два окремі уряди, дві армії. Республіки фактично перебували у конфедеративних відносинах. Відмінні геополітичні інтереси та цілі, зрештою, привели до розвалу соборного фронту Української революції пізньої осені 1919 року.

І все ж – Акт Злуки став символом і легендою для наступних поколінь борців за Україну. Після проголошення об'єднання УНР і ЗУНР 22 січня 1919 року питання цілісності української нації в українській політичній думці вже ніколи не ставилося під сумнів. Упродовж багатьох десятиліть Акт залишався символом віри, ідейним імперативом боротьби за незалежність, соборну державу.

22 січня 1939 року ювілей Злуки голосно відзначили в автономній Карпатській Україні. Це була не просто маніфестація, а найбільша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація

українців. У ній взяли участь понад 30 тисяч осіб, які з'їхалися до Хуста – столиці Карпатської України. Український націоналістичний рух проголосив метою створення Української самостійної соборної держави (УССД). Старе гасло «від Сяну по Кавказ», проголошене Юліаном Бачинським, увійшло до слів Маршу українських націоналістів (гімну ОУН), написаного в 1929 році Олексою Бабієм. 24 серпня 2018 року адаптований до сучасних українських умов варіант пісні став Маршем української армії:

*«Веде нас в бій
борців упавших слава.
Для нас закон найвищий
і наказ:*

*«Соборна Українська держава –
Вільна й міцна,
від Сяну по Кавказ».*

21 січня 1990 року українська патріотична громадськість із нагоди 71-ї річниці проголошення Акта Злуки УНР і ЗУНР утворила між Івано-Франківськом і Києвом живий ланцюг єднання. Прикладом тієї «Української хвилі» стала акція жителів країн Балтії «Балтійський шлях». Наша акція стала знаком ушанування подій Української революції. Кількість учасників акції достеменно невідома. Різні джерела називають від 500 тисяч до трьох мільйонів людей, які взялися за руки та створили безперервний ланцюг від Києва через Львів до Івано-Франківська. Акція стала провідником майбутнього падіння СРСР і постання Незалежності України.

Пам'ять про існування власної держави у 1917-1921 роках стала одним із наріжних каменів формування модерної національної ідентичності українців, надихала на продовження визвольної боротьби. Зрештою вона завершилася відновленням Незалежності у 1991 році. Через сторіччя після проголошення Акта Злуки на Софійському майдані соборність залишається на порядку денного національних завдань.

Цілісна Україна – це повернення окупованих Криму і окремих районів Донеччини та Луганщини.

Ключові повідомлення

Соборність передбачає не лише пам'ять про минуле, а й потребує згуртованої спільноти праці та взаємодії в сучасній Україні, коли ми з різних регіонів спілкуємося, разом працюємо, світорюємо знакове і важливе.

Ідея соборності завжди була наріжною й актуальною для українців. Від другої половини XIX століття українська політична єдність стала одним із провідних мотивів

декларацій та діяльності національного руху по обидва боки від Збруча.

Проголошення Соборності УНР і ЗУНР 22 січня 1919 року – історичний акт об'єднання українських земель в одній державі. Подія основоположна для українського державотворення.

Акт Злуки 22 січня 1919 року увінчав соборницькі праґнення українців обох частин України – Наддніпрянщини та Наддністрянщини – щонайменше з середини XIX століття.

Ідея соборності України була ключовою для наступного покоління учасників українського визвольного руху у ХХ ст.

22 січня ми згадуємо дві рівнозначні за вагою події української історії: проголошення Незалежності Української Народної Республіки й Акт Злуки українських земель. Адже 22 січня 1918 року вперше у ХХ столітті українська Незалежність була проголошена IV Універсалом Української Центральної Ради, а вже за рік (22 січня 1919 року) на Софійському майдані в Києві відбулася не менш вагома подія – об'єднання УНР і ЗУНР в одну державу.

Національна єдність є не тільки базовою цінністю громадян країни, а й обов'язковою передумовою успішного спротиву зовнішній агресії.

Незалежність і суверенність – запорука існування нації. Втрата незалежності у результаті більшовицької окупації у подальшому призвела до мільйонних втрат серед українців від Голодомору, репресій і війн.

Сьогодні Україна продовжує боротьбу за незалежність і соборність. Тому соборність залишається на порядку денного національних завдань.

Цілісна Україна – це повернення окупованих Криму і окремих районів Донеччини та Луганщини.

**Корисні
Інтернет-посилання**

Перелік науково-популярних і наукових Інтернет-публікацій, присвячених проголошенню незалежності УНР:

1. Гай-Нижник П. IV Універсал Української Центральної Ради – проголошення незалежності УНР [Електронний ресурс] / Павло Гай-Нижник. // Особистий сайт – Режим доступу: <http://www.hai-nuzhnyk.in.ua/doc/172doc.php>

2. Жежера В. Як приймався IV Універсал, який проголосив незалежність України у 1918 році [Електронний ресурс] / Жежера В. // Україна. Історія великого народу – Режим доступу: <http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/ukra-na-p-d-chasrevolyuts-1905-1907-rr/yak-pryuyavsyu-iv-universal-yakuyu-progolosyy-nezalezhnist%60-ukrayiny-u-1918-rotsi/>

3. Зінченко О. Незалежність № 1: Коли Грушевський

насправді її оголосив, чому Винниченко сумнівався, а Єфремов був проти [Електронний ресурс] / Зінченко О. // Історична правда. – 2015. – 26. 01. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2015/01/26/146960/>

4. Ісаюк О. Забута незалежність. За один рік до Соборності [Електронний ресурс] / О. Ісаюк // Історична правда. – 2012. – 22. 01. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/columns/2012/01/22/69636/>

5. Чоп Г. П'ять спроб України оголосити незалежність: від Центральної Ради до ОУН [Електронний ресурс] / Г. Чоп. // IPress.ua. – Режим диспуту: http://ipress.ua/articles/pyat_sprob_ukrainy_progolosyty_nezalezhnist_vid_tsentralnoi_rady_do_oun_26149.html

6. 22.01.1918 – Українська Центральна Рада проголосила незалежність УНР [Електронний ресурс] // Територія терору. – Режим доступу: <http://www.territoryterror.org.ua/uk/resources/calendar/details/?newsid=272>

Перелік науково-популярних і наукових публікацій, присвячених тематиці проголошенню Акта Злуки УНР та ЗУНР:

7. Верстюк В. День Соборності України: історія виникнення традиції й свята [Електронний ресурс] / В. Верстюк. // Європейська Україна – Режим доступу: http://eukraina.com/publ/human_development/den_sobornosti_ukrajini_istorija_viniknennja_tradiciji_j_svjata/6-1-0-185

8. Гай-Нижник П. Акт злуки УНР та ЗУНР: втілення і крах ідеалу Собороної України [Електронний ресурс] / Павло Гай-Нижник. // Особистий сайт – Режим доступу: <http://www.hai-nuzhnyk.in.ua/doc/172doc.php>

9. Галущак М. «Потрібний живий ланцюг Львів-Луганськ»: інтерв'ю із істориком Олегом Павлишиним [Електронний ресурс] / Галущак М. // Історична правда – 2013. – 01.22. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/01/22/109449/>

10. «Ланцюг Єднання» у січні 1990 року. Родинні фото [Електронний ресурс] // Історична правда – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/artefacts/2011/01/22/17352/#19>

11. Луцький М. Правовий аспект Акта злуки УНР та ЗУНР [Електронний ресурс] / Луцький М. // Науково-інформаційний вісник «Право». – 2019. – 01.22. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/01/22/153559/>

12. Павлишин О. Злука. Від Фастівської угоди до Варшавського договору [Електронний ресурс] / Павлишин О. // Історична правда – 2019. – 01.22. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/videos/2019/01/12/4193/>

13. Сеньків М. Акт злуки УНР та ЗУНР – знакова подія української історії [Електронний ресурс] / Сеньків М. // СНУ імені Л. Українки. Історичні студії. – 2013. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/6620/1/Senkiv.pdf>

14. Скорич Л. Акт злуки 22 січня: передумови і наслідки [Електронний ресурс] / Скорич Л. // Львівська політехніка. Історичні науки. – 2008. С. 97–101. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/15_8.pdf

15. Соборна Україна: від ідеї до сьогодення [Електронний ресурс] // Електронна бібліотека НЮУ імені Я. Мудрого – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=304:soborna-ukraine-vid-idei-do-sohodennia&Itemid=236

16. Тимченко Р. Акт злуки 22 січня 1919 р. та проблеми його реалізації (січень–листопад 1919 р.) [Електронний ресурс] / Р. Тимченко // Український історичний збірник – 2009. – Вип. 12. – С. 183–193. – Режим доступу: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/123456789/10692/23-Tymchenko.pdf?sequence=1>

17. Тимченко Р. Відносини Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.) [Електронний ресурс] / Р. Тимченко // Український історичний збірник – 2013. – С. 347 с. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0009150>

18. Тимченко Р. Соборність як чинник українського державотворення (до 90-річчя Акту злуки). Всеукраїнська наукова конференція / Відп. редактор Пиріг Р. Я. – Київ: Інститут історії України НАН України [Елект

Розробка уроку для 6-7 класів

Дізнаїся нового, друже, якщо Дніпро тобі небайдуже

Мета: узагальнити та поглибити знання з історії міста, засвоїти сторінки історії міста, культурні пам'ятки та дані про видатних постатей; розвивати навички роботи в групах, виконувати нестандартні завдання, активізувати зацікавленість учнів історією та сьогоденням м. Дніпра; виховувати в учнів патріотичні почуття, повагу до національної культури, гордість за свою Батьківщину, любов до рідного міста.

Вид уроку: узагальнення знань.

Обладнання: фото міста, відеоролики, герб м. Дніпра, плакат для колажу, бланки для журі, конверти із завданнями, фото видатних земляків.

Хід уроку:

1) Клас поділяється на 3 групи (приблизно по 8 учнів, шляхом жеребкування групи отримують назви «Знавці», «Всезнайки», «Розумники»).

2) На дошці:

I рівень	1	2	3
II рівень	4	5	6
III рівень	7	8	9

Круги різного кольору, на зворотній стороні – номер.

3) На парті – 9 конвертів різного кольору із завданнями.

4) Алгоритм роботи – змагання:

– Учні кожної команди по черзі виходять до дошки та вибирають круг (кожна команда має право обрати круг один раз із кожного рівня).

– Учитель надає конверт з номером, як у круга.

– Команди виконали по одному завданню (взагалі всі три команди – три завдання).

– Почерговість виступів команд визначається жеребкуванням.

1. **Домашнє завдання** – демонстрація ролика «Мое місто – Дніпро».

2. **«Калейдоскоп»** – учні повинні упізнати та дати назву об'єктам, що зображені на фото.

Приклади відеороликів за посиланнями: <https://youtu.be/I3H5n34nKtI>, <https://youtu.be/luqRI6nXUrI>, <https://youtu.be/8uAkldJu5aA>

Фото для завдання «Калейдоскоп»

готують усну розповідь про один музей міста.

Музей м. Дніпра: Дніпровський національний історичний музей імені Дмитра Яворницького, Меморіальний будинок-музей Дмитра Яворницького, Музей «Літературне Придніпров'я», Дніпропетровський художній музей, Музей «Пам'ять єврейського народу і Голокост в Україні» в культурно-діловому центрі «Менора».

Конверт 3. Міст.

Завдання: назвати мости міста.

Учні називають шість мостів міста, готують усну розповідь про один із них.

Мости м. Дніпра: Амурський (старий), Новий міст, Кайдацький, Мерефо-Херсонський, Південний, Самарський.

Конверт 4. Історична довідка.

Завдання: складіть історичну довідку про м. Дніпро.

Команда готує усну історичну довідку про місто Дніпро, використовуючи вивчений раніше алгоритм.

Конверт 5. Географічна довідка.

Завдання: складіть географічну довідку про м. Дніпро.

Команда готує усну географічну довідку про місто Дніпро, використовуючи вивчений раніше алгоритм.

Конверт 6. Розшифрувати лист.

Завдання: в тексті пропущені слова, потрібно вставити потрібні слова.

Слова для довідника: 2008, Монастирському, Дніпра, Святого Миколая, 32, «Білий Лебідь», Січеславська.

Учні вставляють пропущені слова у тексті:

Текст № 1. Першими в м. Катеринославі з'явилися такі об'єкти...

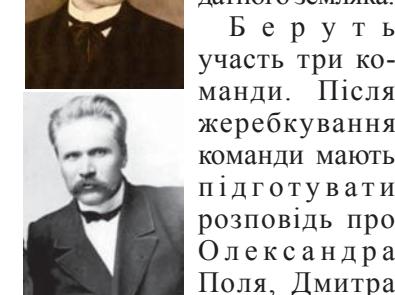
Текст № 2. Державні премії з архітектури отримали такі архітектурні об'єкти...

Текст № 3. Підприємства міста.

Тексти для завдання надруковані в інформаційних збірниках для учнів 5 класів «Неповторне місто України» (Укладачі: І.А. Ложечка, Л.Г. Шевцова, Т.І. Ярко. С. 9-11, 18-20), для учнів 6 класів «Дніпро – місто моєї мрії» (Укладачі: І.А. Ложечка, Л.Г. Шевцова, Т.І. Ярко. С. 12-14).

Конверт 9. Впізнай постать.

Задання: підготувати розповідь про видатного земляка.

Беруть участь три команди. Після жеребкування команди мають підготувати розповідь про Олександра Поля, Дмитра Яворницького або Лазаря Глобу.

Представник команди розповідає про особистість, але не називає ім'я, інші команди мають згадатися, про кого йдеться у розповіді.

4. «Колаж» – заключне завдання для команд.

У центрі колажу фото міської інсталяції «Я люблю Дніпро».

Учні по черзі виходять до дошки із заздалегідь підготов-

ленним, принесеним з дому фото м. Дніпра і прикріплюють до загального колажу. Починаючи фразою «Я люблю Дніпро, тому що...», учні висловлюють почуття гордості та любові до рідного міста.

Творити колаж починає учитель – учні продовжують.

5) Журі підсумовує змагання, кожна команда отримує приз.

Юлія ДОЦЕНКО, вчитель історії НВК № 87, м. Дніпро

«Докопуюсь, дивуюсь і знову вчусь»

Ім'я Олеся Сергійовича Завгороднього (1940-2018) відоме в Україні. Поет, перекладач, публіцист, – він чимало сил і енергії віддав газеті «Джерело», літературним редактором якої був упродовж багатьох років.

Народився у Дніпропетровську. Писати почав рано. Цьому сприяло і те, що Олесь виріс у літературній родині. Його батько, Сергій Олексійович Завгородній, був першим повоєнним головою письменницької організації Дніпропетровська, яку очолював двічі: у 1948-1960, а потім у 1963-1968 рр. Він не лише залишив до письменницького життя, увів у літературні кола багатьох нині відомих письменників, а й встановив основні критерії, за якими здійснювався прийом до Спілки (художній рівень творів і людські якості літератора).

Сергій Олексійович – прозаїк, автор численних творів, серед яких повіті «Антон Негнібіда» та «Краса дівоча».

Маті, Євгенія Меркуріївна – журналіст, автор неопублікованого роману про майже невисвітлену в літературі тему – евакуацію під час війни. Тож, не дивно, що писали всі діти у родині: Сашко, двоє братів і сестра.

Після закінчення школи Олесь навчався на історико-філологічному факультеті Дніпропетровського університету. Під час його навчання в університеті вийшла колективна збірка «Молода пісня», де було опубліковано понад 20 його віршів. Університетська газета «За передову науку» (1965, 16 червня), вітаючи свого випускника і автора, писала: «...в житті виходить поет, дуже чутливий і уважний до всього того, що зувереність».

1968 р. вийшла перша поетична збірка Завгороднього «Радію людям», у самій назві якої читалася притаманна поколінню 60-х увага до простої людини.

*Подумати тільки.
Бачимо зорі!
Як очі далеко бачать!
Та чому, буває,
Не помічаємо,
Як поряд
Людина
плачє?*

До збірки, окрім оригінальних поезій, увійшли й переклади з французької, польської, іспанської, якими захопився ще у студентські роки. Та все ж тоді переклади здавалися молодому поету справою неголовною, більше захоплювала власна творчість.

У 1966 р. О. Завгороднього запросили, як поета, на семінар творчої молоді до Києва. Перед учасниками семінару виступив Павло Тичина. У його виступі пролунала тривога про долю перекладача, про відсутність в Україні перекладачів з деяких мов, зокрема з естонської. Тичиніні слова запали в душу. І Олесь Завгородній почав самотужки вчити естонську мову.

Сьогодні важко повірити, однак саме компартійній системі завдячуємо появи в літературі перекладача О. Завгороднього. 1968 р. з'являється

«Собор» Гончара, який стає резонансною подією у літературному житті України. Сергія Завгороднього за підтримку романа було усунуто з посади голови письменницької організації. Рятуючи Олеся, який товаришував із Сокульським – одним із авторів «Листа творчої молоді» на захист роману, Дмитро Павличко домовився про обмін літераторами зі Спілкою письменників Естонії. Того ж року Завгородній іде до Естонії, де проживає до 1972 р. Основна мета, яку ставив тоді перед собою: опанувати мову, літературу естонського народу, зануритися в його культуру, спізнати реалії життя, без знання яких перекладати неможливо. Автобусами та поїздом, а то й пішки Олесь пройшов і проїхав майже всю Естонію. Жив у Виру, Тарту, стажувався у Таллінні. З великою вдачністю згадує Харальда Рајаметса, якого в Естонії називають королем перекладу. Він по суті і навчив Завгороднього нелегкій справі перекладача.

Обстановка в маленькій прибалтійській республіці відзначалася певною демократичністю. В букиністичних магазинах продавалися книги заборонених в Україні авторів (вони досі зберігаються у родинному архіві Завгородніх). Із захопленням завжди говорив про багатство естонських бібліотек, про великі тиражі поетичних збірок. Про працелюбність, скромність, внутрішню дисциплінованість естонців.

Олесь став добрым знавцем естонської літератури. Переклав українською цілу бібліотеку того, що складає її гордість (А.-Х. Таммааре, Ю. Саара, Д. Вааранді, П. Куусберга, Ю. Смуула, Я. Кросса, Л. Промет, С. Ветема, М. Траата, Ю. Лайва, Я. Каплінські, П.-Е. Руммо, К. Курга, Б. Альвар, Е. і М. Раудів...).

З-поміж багатьох перекладених ним романів, повістей, оповідань вигідно вирізняються романи – шедеври: «Новий Нечистий із самого пекла» А.-Х. Таамсааре, «Імператорський божеволець» Я. Кросса, «Монумент» Ветемаа.

На жаль, в Україні не стала помітною подією поява «Імператорського божевільця» Яана Кросса в перекладі О. Завгороднього. Ця трагічна історія шведського дворяніна Тимотеуса фон Бокка з його знаменитим «Меморандумом», у якому було поставлено політичний діагноз Російської імперії. Цей текст поставив автора до лав найнебезпечніших політичних злочинців. Фон Бокку заборонили покидати межі свого родового маєтку, оголосили божевільним і до нього приставили психіатра, який довго не може зрозуміти, що його пацієнт – психічно здоровий.

Сьогодні важко повірити, однак саме компартійній системі завдячуємо появи в літературі перекладача О. Завгороднього. 1968 р. з'являється

Михайло Слабошицький – великий шанувальник творчості О. Завгороднього, відзначав художню пластику, багатство лексичної партитури українського варіанта твору, за яким можна укласти цілий словник «питомої українських лексем».

Цenzura стала на заваді, коли Завгородній хотів видати у своєму перекладі надзвичайно цікаву повість Лілі Промет «Прімавера» – оригінальну літературну аллюзію на «Декамерон» Бокаччо, поява якої у російському перекладі стала всесоюзним скандалом.

З усіх його перекладів найщасливіша доля повісті для дітей «Муфтик, Півчревичок й Мохобородъко» Марта Рауда – фантазійно-гумористичної, з нестримною ексентрикою, містично-фікаціями, фонтаном дотепів, що пронизують увесь твір. Завгородній любив цей твір і перед кожним перевиданням знову щось там редагував.

Олесь Завгородній відомий і у Фінляндії. Вивчивши фінську, переклав поетів Суомі. Зокрема, в його інтерпретації у серії «Перлинині світовій лірики» вийшов томик «Фінської Ахматової» – Катрі Вала...

Завгородній постійно шукав нові лексичні вирішення. «Щоб не повторювати одне й те саме слово, мусив синонімізувати», – зізнався Олесь. Тож, переклади наштовхнули на заняття лексикографією. В цій галузі працював досить грунтовно, укладавши синонімічний словник української мови. Варто тільки побачити картотеку Олеся з тисячами слів, які вишукувались, перевірюючи лексичне багатоманіття рідної мови, шукаючи в ній те, що буде справді суголосним оригіналу. Тільки до слова «хурделиця» в його картотеці понад 140 синонімів, близько 50-ти – до «жайвора», десятки – до слів «чайка», «сонечко» (комаха), «небосхил», «ожеледь», «жаба», «кажан» і т.д.

До виписаних звідусіль лексем Олесь додавав і власні словотвори: тишовінь, вітровіння, неокрай, листолет, вітер – шибковгин.

Завгородній був майстер створювати неологізми. Його друзі згадують, як він любив «гратися в слова». «Він буквально фонтанував слововинаходами тоді, коли був у доброму настрої». У розділі «Зубоскалики» книги «Лет» є такі комічні словотвори: «драматорг», «плагігад», «мумуари», «регіондер», «спартійне няячання», «лякарня», «законуладство», «прибабливий вигляд», «начхальник» та багато інших.

Якось йому спало на думку до тотожних понять кожного обраного слова неодмінно писати поезію:

*Балакати, базікати, товкти,
заводити, шинячити,*

*лупити, морочити, торочити,
густі...*

*А час давно, панове,
щось робити!*

На основі студій Олександра Завгороднього з української синоніміки можна писати народознавчі дослідження, мовознавчі статті, монографії, творити тлумачні словники. А вступом до них міг би стати вірш Завгороднього: *Словотвір української мови...*

Усміхається:

*Дивотвір,
Чаротвір...
І все до краплини знайоме,
і все мов мені незнайоме –
ніби я вимовляю уперше:
Україна, зажура, світанок...
Злива слів отаких,
що не можу –
сам, як слово, розтану...
Полечу,*

*полечу,
полечу,
повернусь до краси невимовної –
до своєї землі.*

Усміхнусь:

*Словотвір –
Дивотвір,
Чаротвір
Української мови.*

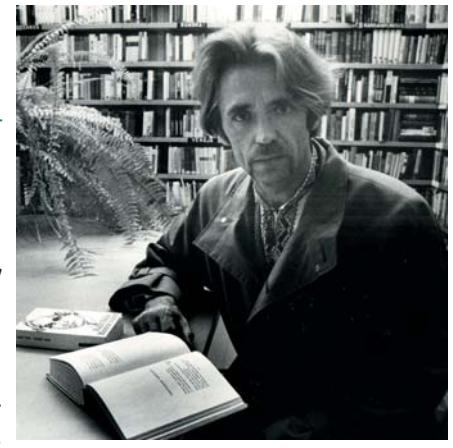
Олесь Завгородній повторював, що визнає лише три культу: культ матері, культ слова і культ рідної землі. Принципово ніколи не писав «ідейних віршів» (т.зв. «паровозів»). Тому збірка «Вересневий глід», що мала побачити світ у дніпропетровському видавництві «Промінь» у 1981 р., була визнана недосконалою й ідейно-шкідливою, попри три позитивні рецензії на неї. Лише у часі «перебудови» побачили світ друга поетична збірка «Перевесло» (1986), «Із подиву і подиху» (1989), «Життя моєго птаха» (2004), «Лет» (2011).

«Нічого, мене видрукують у ХХІ столітті...», якось кинув видавничому «політику» після неодноразових спроб видатися. І виявився правий. А між тим, позіція Завгороднього своєрідна й неповторна. Вона приваблює не лише своєю оригінальністю, але й якоюсь особливою розкutістю, високою культурою вірша, ненальнівістю. Побудована на нюансах, на самозаглибленні, на тонкій уважності до світу.

*Людям конче треба,
конче треба
і отим, що на двадцятім поверси,
щоб у шиби стужали галузки,
прилітали горлиці, синиці...
Отже, треба отаки дерева,
щоб сягали високо – в захмар'я.
Я давно вже висадив такі
в місті, вимріяному мною...*

Світ відлунює в душі Завгороднього безліччю голосів, характерів, образів. Пригадуються вірші про серпень, який «сумно взяв під пахву сонях і пішов до осені вітатися», про «холодний дощ», що «додзьобує сніги», про грім, що «перехрестився блискавками та й покотився у травневі трави».

Інтонаційна палітра вірша досягається широким використанням алітерації: «Яка пороша!

Мов запрошує», «загаявся у літі юний гай», «нагримав грім», «Провесінь... Просинь аж просить».

Олесь вважав, що слово має магічну силу, тому до мови завжди ставився трепетно, як до таїни, намагався злагнути її сутність і душу:

Шукаю слово, а воно – мене.

Радіємо, коли вдається.

Від зустрічі

*в долоні б'ється серце,
І ронить птах заобрійний перо...*

Митець залишив по собі вагому творчу спадщину: понад тридцять книг перекладів, оригінальних поезій. Він – чи не єдиний в Україні перекладач з естонської і фінської мов, двічі (1975 та 1989 рр.) нагороджений естонською премією імені Юхана Смуула (в Естонії вона прирівнюється до нашої, національної премії Тараса Шевченка), а 1996 року йому присуджено премію імені Максима Рильського в галузі художнього перекладу. За книжку «Життя моєго птаха» удостоєний премії «Благовіст» (2004). У розмаїтті його творчості маємо глибоке явище, яке ще чекає грунтовної розмови й належного осмислення на всеукраїнських теренах.

Однак творчий портрет Олеся Сергійовича Завгороднього буде неповним, якщо не згадати ще одну важливу рису його світогляду – послідовність громадянської позиції. Він ніколи не приховував свої погляди, зокрема й на національні питання.

Зі студентських років разом із Сокульським брав участь у гурті колядників у Києві, аналізував стан української мови в Україні, з групою студентів ходив з листом протесту до обкому КПУ після зняття з екранів х/ф «Сон» (в ролі Шевченка – І. Миколайчук), активно поширював самвидав. А з кінця 1980-х р. він – незмінний учасник усіх демократичних мітингів у Дніпропетровську, один із перших, хто в Придніпров'ї здійняв заборонений тоді синьо-жовтий пропор.

І завжди мріяв про з'яву нового національного генія.

*Коли сколихнеться земля,
не подумаю
про могутній вибух,
ураган...*

Подумаю:

«Гряде новий Шевченко...»

Моє
Придніпров'я.
Січень4•115 років
тому (1905 р.)
народився**Іван Максимович Шаповал**, вчений-металург, письменник, краснавець. Помер у березні 2004 р.5•95 років тому (1925 р.) у селі Дніпровокам'янка Верхньодніпровського району народився **Андрій Ілліч Потапенко**, художник-живописець, заслужений художник України, майстер пейзажу.10•90 років тому (1930 р.) народилася **Мая Дмитрівна Кашель**, письменниця, перекладачка із в'єтнамської мови. Померла 24 лютого 1987 р.10•90 років тому (1930 р.) у селі Сурсько-Литовському Дніпропетровського району народилася **Валентина Іларіонівна Щедрова**, скульптор. Відома в галузі станкової і монументальної скульптури. Заслужений художник України.23•115 років тому (1905 р.) народився **Сергій Андроникович Волотковський**, вчений, гірничий інженер-електромеханік, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України. Тривалий час працював у Дніпропетровському гірничому університеті. Помер 24 жовтня 1987 р.25•80 років тому (1940 р.) у Дніпродзержинську (м. Кам'янське) народився **Олександр Сергійович Завгородній**, поет і перекладач, член ДОО НСПУ.**Цього місяця:**
• 170 років тому (1850 р.) народився **Богумил (Еміль) Карлович Ципль**, громадський діяч Кам'янського, голова чехословацького товариства. Помер 21 листопада 1923 р.• 95 років тому (1925 р.) у Катеринославі (Дніпрі) розпочато роботи зі створення нового **міського парку** на місці колишньої Тюремної площини. Мав офіційні назви «парк імені МОДРу», «сквер ім. Ленина», неофіційну – «обкомівський», з 2015 р. «сквер Героїв».• 75 років тому (1945 р.) танкова колона «**Визволена Дніпропетровщина**», збудована на кошти населення області, прибула на фронт. Діяла на території Східної Пруссії, Помор'я та Померанії.**Подала**
Марина ШИЛКІНА,
заслужений
художник
України
(з календаря пам'ятних
дат «Моє Придніпров'я»)

Моє Придніпров'я. Видатні українці

МИКОЛА ДМИТРОВИЧ ЛЕОНТОВИЧ (1 (13) грудня 1877, с. Монастирок, Брацлавський повіт, Подільська губернія, Російська імперія – 23 січня 1921, с. Марківка, Гайсинський повіт, Подільська губернія, Українська Соціалістична Радянська Республіка) – український композитор, хоровий диригент, громадський діяч, педагог. Автор широковідомих хорових обробок українських народних пісень «Щедрик», «Дударик», «Козака несуть».

Його обробка «Щедрика» відома в усьому світі як Різдвяна колядка (англ. «Carol of the Bells»).

ДИКА КАНАРЕЙКА

Падають у море уламки скель. З гострими гранями, різної форми. Море терпляче шліфує каміння прибоєм, перетворюючи їх на гальку. Проходять десятиліття, шматок скелі стає гладким камінчиком. Ні відняти, ні додати. Здається, що на березі розсипані скарби. Хвиля обілле їх соленою вологою – і вони заблищають на сонці. Перебираючи, дивуєшся їхній різноманітності, адже різні кам'яні породи – зі своїм малюнком! I спільністю, чиє ім'я – досконалість...

Так і народні пісні. У кожної є автор, який розчинився в століттях. Був хтось, хто першим її наспівав. Інші підхопили. Але – дивацтва людської пам'яті! – вона запам'ятує тільки яскраве, лаконічне. Кожен новий виконавець ддав щось від себе – заспівав, як йому запам'яталося... Так відпадає все малохудожнє, недосконале. I коли пісня досягне такого рівня, що ні відняти, ні додати, запам'ятується миттєво – тоді вона стає істинно народною.

Народні пісні гранично лаконічні, але це і є «сіль». Усе інше випарувалося. Кожне слово, вивірене століттями, б'є в ціль...

Приголомшливиий текст пісні «Смерть».

*А вже смерть та по дворі ходить,
А вже потихеньку до мене приходить.
Ta все потихеньку, та все помаленьку
До мене приходить.
Діти мої, квіти мої, не пустите смерті,
Ta не дайте мені вмерти.*

Три строфи: «Ходить смерть по двору». Ходить смерть сінями... Ходить смерть кімнатою, потихеньку, легенько наближається... Невідворотність. Так і ввижаються кроки, які все наближаються і наближаються... I стає моторошно.

Саме над цією піснею працював Микола Леонтович напередодні власної загибелі... Прозвучала вона вже після його передчасної смерті реквіемом...

...Народився Микола Леонтович у родині священика. Батько грав на віолончелі, скрипці, гітарі, керував хором семінаристів. Саме він, помітивши з раннього дитинства в сина музичні здібності, і став першим учителем хлопчика.

Микола за сімейною традицією мавстати священиком, навіть закінчив Шаргородське початкове духовне училище і духовну семінарію в Кам'янці-Подільському. Але священиком не став... Його вабила музика.

Робота викладача музики і співу більше відповідала його нахилам. Спочатку він працював на Донеччині, в залізничній школі станції Гришине, потім повернувся на Поділ, до Тульчинського училища, його учениця. Вона володіла не тільки музичними здібностями, але й відчуттям Слова. Лібрето на його ще не дописану оперу, створено нею.

У нього вже були квітки і документи, щоб виїхати з країни з нововою обраницею. Усе вже було вирішено. Він був ще молодий, закоханий і любимий, щасливий своєю роботою: 150 зібраних і організованих пісень – розсип скарбів! I всі перешкоди здавалися переборними... Він ішов до неї...

Можуть заперечити: що значить обробка пісень! Пісня вже існує!

Народні пісні в обробці Леонтовича ставали авторськими – досконалими хоровими мініатюрами, ювелірно обробленими, огранованими, як дорогоцінні камені...

Крихітна співанка-щедрівка дійшла до нас з язичницької давнини. Тоді Новий рік починався навесні – і це було логічно. Пори року точно повторювали людське життя: весна – дитинство, літо – молодість, осінь – зрілість, зима – старість... Наспів на трох звуках, незмінний

до самого кінця пісні, монотонно повторюється в усіх куплетах – ось що було спочатку. Треба мати глибинне розуміння народного мелосу, аби з цього зерна створити багатоголосний твір з чіткою структурою, розвитком, досконалістю форми...

Починають сопрано – дзвінко, як пташина трель. Вони впродовж усієї частини співають цей мотив, а на нього накладаються нові й нові партії: ось витриманими звуками вступили альти, за ними – тенори, і вже три голоси, як три різокольорові нитки, заплітають візерунок поліфонії... На вступ басів звучить акордова фактура, і це вже не пташиний хор – це потужний орган, де замість труб – людські голоси. Потім співанка переходить в інші партії, а вівільнені сопрано розвивають широку нову мелодію, яка, мов золотим покривалом, осіняє інші, нижні голоси. Потім звучання затихає, і нижні голоси проводять перший мотив. У цьому регістрі він уже треллю не звучить. Це – немов основа, плита, на якій виростла мініатюра... Закінчують два сопрано – тією самою співанкою, яка летить у височину і розчиняється в ній...

Досконале диво! Бездоганна форма – хороша фуга. Автор мислив сонатно-симфонічним циклом: експозиція – показ тем, розробка, коли вступають усі голоси, переплітаються, перегукуються, доходять до кульмінації, і реприза – повернення до вихідного.

Кожна оброблена Леонтовичем пісня – скарб. Неймовірна краса звучання – хор у вищому розумінні. Так, мелодія народна. Але інші голоси написані ним! Вони розкривають художні можливості, спочатку закладені в народній мелодії, яка, як зерно, що впало на благодатний ґрунт, виростає в розкішний колос...

Не в кожного композитора є така здатність. Тут не просто треба вміти дописати голоси – другорядні, які гармонізують верхній, ведучий. Тут потрібно на основі однієї ланки створити кожну самостійну партію, яка, сплітаючись з іншими, дасть це враження божественної музики...

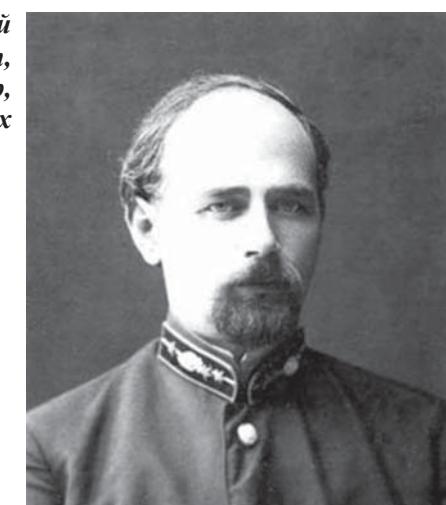
...Він приїхав з Києва, аби відвідати батьків, і привіз із собою дочку. Це був 1921 рік, найтяжчий час – голодний, злidenний, неясний. Приїхав з таємною надією, що гостинці, які люди похилого віку дадуть, допоможуть родині протриматися...

Утім, сім'ї вже не існувало: в його житті з'явилася чорнява красуня. Вона з учениць Тульчинського училища, його учениця. Вона володіла не тільки музичними здібностями, але й відчуттям Слова. Лібрето на його ще не дописану оперу, створено нею.

У нього вже були квітки і документи, щоб виїхати з країни з нововою обраницею. Усе вже було вирішено. Він був ще молодий, закоханий і любимий, щасливий своєю роботою: 150 зібраних і організованих пісень – розсип скарбів! I всі перешкоди здавалися переборними... Він ішов до неї...

Її мати, яка розумілася на ворожині по лініях долі на долоні, глянувши на його руку, злякалася: яка коротка лінія життя! Та він їй не повірив. Відкартувався. Пішов у ніч. Назавжди...

...Це було страшне за свою циніністю і звірячою жорстокістю вбивство. Увечері до їхнього будинку під'їхала підвідова, і чоловік, який називався чекістом, що рушив на пошуки бандитів, просився переночувати. Хіба холодної зимової ночі можна відмовити в нічлігу втомленій людині? Господарі пустили...

Леонтович очував у одній кімнаті з цим убивцею, сексотом-чекістом... Напевно, про щось же говорили... Яку треба мати звірячу сутність, щоб, познайомившись, убити людину майже в очах його сім'ї!

Леонтович не боявся темряви, сміливо повертаєсь додому дуже пізно, хоча це було в той час небезпечно. Убивці легко було вистежити його. Але вбіти в рідному гнізді, де в сусідній кімнаті знаходилися батько, мати, донька...

Убивці обнишпорили кишень помираючого, прихопили гроші і батьківську кожуха. Сподіваючись утекти й сковатися, з'язали рідних...

Микола Леонтович помер від утрати крові через півгодину на руках у рідних.

А чи не замовним було це вбивство? Чим завадив скромний учитель співу державній машині, коли підлягав тільки фізичному знищенню?..

Тим, що був українським патріотом. Тим, що твори, створені ним на основі народних мелодій, піднімали національну свідомість народу.

«Леонтович убитий. Траур сухий у мене. Дико», – записав у щоденнику 27 січня 1921 року поет Павло Тичина. Пізніше він ще згадує про трагедію: «Віписую ноти для хору. «Музика Леонтовича». Дивно. Уся Україна заспівала Леонтовича. А що йому, Миколі Дмитровичу? Лежить у труні, нікому не потрібен. Тихим будеш – тебе вб'ють. Сильним станеш – мусиш убивати. Ось у чому логіка життя».

«Куля чекістського посланця свідомо цілила в серце визнаного носія духовності нації – Миколи Леонтовича. Це був знак страшної кари, яка чекає на кожного самостійника, який є неприйнятним системою», – писала в одній з публікацій мистецтвознавець Валентина Кузик.

...Щедрівка – це така крихітна пташка з сімейства горобиних. Дзвінкоголоса, невгамовна. Жовтенька канареčка – не та, що в клітці, а вільна. Неприрученена. I, повернувшись з далеких країв, співає вона, віщуючи весну.

Тому в тій весняній колядці-щедрівці згадується ластівка. Змінився час Новорічних свят, і вже не весна, а середина лютого зими починала новий рік. Але стародавня язичницька співанка залишилася недоторканною.

Щедрік, щедрік, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка...

Тому мелодія так нагадує трель...

Леонтович зробив безліч варіантів за роки роботи над нею. Уперше твір прозвучав 1916-го року...

А 1921-го року наша ластівка перелетіла за океан – і там полюбилася всім. Тільки сенс слів не був зрозумілим. У дзвінкуму переливі почали дзвіночки, а не пташину трель. Був написаний англійський текст, і в цьому варіанті вона виконується в усьому світі.

Одна з перлин нациста українських народних пісень зірвалася з нитки й покотилася світами, дивуючи своєю досконалістю. I в ній, як у краплі роси, відбилася душа народна – висока і прекрасна... Огранена величмайстром народної поліфонії...

Ольга ПОЛЕВІНА, член Національної спілки письменників України